

---

of the patient as well as the postoperative treatment. Therefore special emphasis will be put onto the orthognathic treatment, as well as on the technical prerequisites for the surgical procedure.

Pregled pristupa boli u stomatologiji

Coulthard P.

*Predstojnik zavoda za oralnu i maksilofacijalnu kirurgiju Sveučilišta u Manchesteru,
Ujedinjeno Kraljevstvo*

Eliminacija боли код стоматолошких пацијената веома је важна. Учinkovito уклонити бол заhtijeva да се разумiju темелjni мешанизми боли. Помјенијено је традиционално shvaćanje како је бол резултат активности одређеног низа догађаја који почињу у периферним ноксепторима. Комплекснији поглед разматра и пластичност пријеносног пута описује како процес почиње стимулусом и доводи до појаве осјетилног и емоционалног одговора. Ова сувремена концепција помаже клиничарима да боље решавају бол. На пример, мешанизми у подлоzi примарне хипералгезије упућују на боље уklanjanje боли упоравом више лјекова. Слично тому, феномен појачавања боли, у којем периферни стимулус може бити појачан и до 20 пута, doveo је до razvoja нове концепције analgezije i razumijevanja важности времenskoga rasporeda doza analgetika, ali i potrage за novim sredstvima koja mogu središnje blokirati senzibilizaciju. Broj analgetika na raspolaganju stomatolozima je velik, ali jednostavnvi protokoli, temeljeni na најбољим клиничким доказима, могу осигурати једноставне смјернице. Избор аналгетика увeлике ће оvisiti ojakosti боли који описује или очекује pacijent, uzimajući u obzir pacijentovo opće zdravlje. Paracetamol, nesteroidni antiinflamatorni лјекови i kodein корисни су за већину стоматолошких pacijenata. Doziranje i времenski raspored uzimanja лјекova također су важни, али важне су и информације dostupne pacijentu. На пример, зnanje о tome kako pacijentova prijeoperativna anksioznost može pojačati poslijoperativnu bol naglašava важност prijeoperativnog uklanjanja anksioznosti једноставним sredstvima, kao што су прiladne информације.

Perspectives on Management of Dental Pain

Coulthard P.

Head of Oral and Maxillofacial Surgery, University of Manchester, UK

Management of pain in dental patients is important. Effective management of pain requires an understanding of basic pain mechanisms. The traditional view that pain could be adequately described as resulting from the acuity in a dedicated pathway originating in peripheral nociceptors has changed. Now a more complex view takes into account the plasticity of the conduction pathways and describes a process that starts with a stimulus and leads to both a sensory and emotional response. This contemporary understanding of pain systems helps clinicians manage pain better. For example, the mechanisms underlying primary hyperalgesia suggest ways to provide optimum pain relief by using a multi-drug approach. Similarly, the phenomenon of wind-up, whereby peripheral input may be amplified as much as twenty times, has led to the concept of preemptive analgesia and an understanding of the importance of timing analgesic dosing, and the search of novel agents that may block central sensitization.

The choice of analgesics available to dentists to prescribe or recommend is vast but simple protocols based on best clinical evidence can provide straightforward guidance. Analgesic choice will depend largely on the pain intensity reported or anticipated but will also take into account the patient's general health. Paracetamol, NSAIDs and codeine are useful for ambulatory dental patients. The dosage and timing of drug administration are important but so too is the information made available to the patient. For example, an understanding of how a patient's preoperative anxiety may also exaggerate their postoperative pain emphasises the importance of preoperative management of anxiety by simple means as providing appropriate information.